

ΠΟΤΕ ΕΤΡΕΛΛΑΘΗ Ο ΥΜΗΤΤΟΣ

Ἐγνωρίσατε ποτὲ σεβάσμιον γέροντα, μὲ φυσιογνωμίαν σοβαροτάτην, μὲ κεφαλὴν φαλακροτάτην, πολυμαθὴ καὶ πολυπαθὴ, ἀγέρωχον, ποιητικόν, καλλιτεχνικόν, μελίρρυτον, μὲ μεγάλην ἀξίαν, μὲ μικρὰς ἀξιώσεις, ἑτοιμον ν' ἀποκριθῇ εἰς πᾶσαν ἐρώτησιν καὶ νὰ δώσῃ πᾶσαν ζητουμένην συμβουλὴν . . . νὰ τὸν βλέπετε πρωτὶ-βράδυν, νὰ τὸν σέβεσθε, νὰ τὸν ἀγαπᾶτε, καὶ ἐξαφνα-ἐξαφνα ἐνῶ τὸν θεωρεῖτε ὡς τὸν φρονιμώτερον ἄνθρωπον τῆς ὑψηλίου, ὁ κόσμος νὰ τὸν δεικνύῃ καὶ νὰ λέγῃ «ὁ τρελλός, ὁ τρελλός!»

— Καλὲ αὐτός! τρελλός!

— Αἶ! καλὰ, κι' ἀπὸ ποῦ σὲ φέρανε;

— Ὁ ἑνας.

— Τώρα τῶμαθες;

— Τώρα τὸ πρωτάκουσες; (Οἱ ἄλλοι.

— ! ! ! !

Ὅμοιον αἶσθημα καταλαμβάνει τὸν ἄνθρωπον ὅταν ἀκούσῃ τὸ πρῶτον, ὅτι ὁ γέρων Ὑμηττός ὑπὸ τῶν πολλῶν λέγεται *Τρελλός*.

— Αἶ! καὶ πότε ἐτρελλάθη;

Περὶ αὐτοῦ ὁ λόγος.

Κατὰ τὴν κλασικὴν ἐποχὴν οὐδαμοῦ βλέπεις ν' ἀποδίδεται ἔστω καὶ δι' ὑπαινιγμῶν εἰς τὸν Ὑμηττὸν ὅτι «δὲν τᾶχει σωστά»· τοῦναντίον μέγαν ἀποδίδουσι σεβασμὸν πρὸς τὸν ἱστέφανον προμηθευτὴν τοῦ Ἀττικοῦ μέλιτος, τὸν πλήρη μαγικῶν ἄντρων, ἱερῶν ἁλῶν, νῶν, ἀγαλμάτων θεῶν, ἡμιθέων καὶ ἡρώων, τὸν κατοικοῦμενον ὑπὸ μουσῶν, χαρίτων, νυμφῶν, ὀρειάδων, λειμωνιάδων, ναπαίων, ἀλσητίδων, ἀμαδρυάδων, χλωρίδων, ἀνθουσῶν, ναϊάδων, κρηνίδων, πηγαιῶν . . . (καὶ μῶλα ταῦτα δὲν ἐτρελλάθη τότε.)

Κατὰ τὴν καλογηρικὴν ἐποχὴν βλέπεις τὸν Ὑμηττὸν πλήρη μοναστηρίων μετὰ μοναζόντων καὶ μοναζουσῶν, πλήρη ἱαματικῶν βοτανῶν διὰ πᾶσαν νόσον καὶ μαλακίαν, πλήρη πηγῶν κατὰ τῆς ἀτεκνίας καὶ ὑπὲρ παντός καρδιακοῦ νοσήματος, πλήρη μέλιτος καὶ τί μέλιτος! . .

Ἀναγινώσκεις τοὺς περιηγητὰς, οὐδαμοῦ ἀπαντᾷς τι περὶ τῆς τρέλλας τοῦ Ὑμηττοῦ . . .

Ἐν τούτοις ἐρωτᾷς τὸν ἑλληνικὸν λαόν, «Τρελλός» σοῦ ἀπαντᾷ, μάλιστα καὶ διὰ στίχου

«Ὁ Τρελλός τρελλάθηκε
κι' ἡ ἀγάπῃ χάθηκε!»

Ἀναγινώσκεις Τούρκικα χοτζέτια, ὅπου πρόκειται περὶ Ὑμηττοῦ βλέπεις Νδελί-δαγ, νδελί-δαγ.

Ἐρωτᾷς τὸν Ἀσιανολόγον Γαβριηλίδην «τί θὰ πῇ ντελί-δαγ σοῦ ἀπαντᾷ «τρελλοβοῦν».

Τὰ χάνεις τότε καὶ ἀπελπίζεσαι . . .

Παρηγορεῖσαι ὁμῶς ταχέως διότι καὶ ἄλλοι πρὸ σοῦ τὴν ἐπαθάν, ἀποπειραθέντες νὰ ἐξηγήσωσι τὴν ἀνεξήγητον τρέλλαν τοῦ Ὑμηττοῦ.

Οἱ μὲν παρεδέχθησαν ὅτι οἱ Φλωρεντῖνοι κατακτιηταὶ τῶν Ἀθηναίων (1387—1456) ἀκούοντες Ὑμηττὸς προέφeron *il matto* ἢ μόνον *matto*, ἀλλὰ *matto* σημαίνει ἴτκ-

λιστὶ *τρελλός*, καὶ οἱ κατακτηθέντες μὴ ἐννοοῦντες—καὶ δικαίως—τί σημαίνει Ὑμηττός, ἔμαθαν παρὰ τῶν κατακτιητῶν ὅτι σημαίνει *τρελλός*.

Ἄλλ' ἡ ἐξηγήσις αὕτη εἶναι ὅλως ἀπρᾶκτος διότι φυσικώτερον θὰ ἦτο νὰ ἐλέγετο ὁ Ὑμηττός *Μάττος* ὅπως τὸ Μουσεῖον (λόφος Φιλοπάππου) λέγεται καὶ σήμερον ἔτι ὑπὸ τῶν πολλῶν «Σέρκιο». Ἄλλως τε ὑπάρχουσι πολλοὶ λόγοι πείθοντες ὅτι ὁ Ὑμηττός ἐτρελλάθη ἐπὶ Τουρκίας.

Ἄλλη ἐκδοσις.

Ὁ Ὑμηττός, λέγουσιν, ὠνομάζετο ποτε *Τελοβοῦνι* (τελευταῖο βουνὸ) καὶ ἀπὸ *τελοβοῦνι*, ἔγεινε *τρελλοβοῦνι* καὶ ὄντως γέροντές τινες καὶ ἤδη διίσχυρίζονται ὅτι *Τελοβοῦνι* καὶ ὠνομάζετο καὶ πρέπει νὰ ὠνομάζεται . . . ἀλλ' οὗτοι εἶναι ὀλίγιστοι . . . ὁ δὲ λαὸς φωνάζει «τρελλός . . . τρελλός . . .»

Μήπως λοιπὸν τὴν διόρθωσιν τοῦ *τρελλοβοῦνι* εἰς *τελοβοῦνι* ἐπέφερε λογιώτατός τις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐνεκα σεβασμοῦ πρὸς τὴν ἀρχαιότητα κατορθώσας νὰ προσελκύσῃ καὶ τινὰς ὁπαδούς; Ἄλλ' ἂν εἶναι *τελοβοῦνι* τότε πῶς νὰ οἰκονομήσωμεν τὸ *νδελί-δαγ*;

Ἄς παραδεχθῶμεν ὡς πιθανώτερον ὅτι ὅπως τόσα ἄλλα, οὕτω καὶ ὁ Ὑμηττός ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἐδέχθη τὸν παράδοξον τοῦτον τίτλον, εὐτυχέστερος κατὰ τοῦτο τοῦ Ἀρείου Πάγου ὅστις ἐκαλεῖτο τότε *Καρά—σουῖ* (μαυρονέρι, διὰ θηλὸν τι ὕδωρ ῥέον ὑπὸ τὸν βράχον).

Ἄς δεχθῶμεν ὅτι τὸ *il matto* εἶναι εὐφυία.

Ὅτι τὸ *τελοβοῦνι* εἶναι ἀνοστιγιά. Καὶ ὅτι τὸ *τρελλοβοῦνι* δὲν σημαίνει *τρελλὸ βουνὸ*, ἀλλὰ βουνὰ τῶν *τρελλῶν* ἢ τοῦ *τρελλοῦ*.

Μήπως διότι, ὅπως ὑπὸ τινῶν βεβαιούται, εἰς τὸ ἐπὶ τοῦ Ὑμηττοῦ πασίγνωστον μοναστήρι τῆς Καισαριανῆς ἀπέστελλον τρελλοὺς πρὸς θεραπείαν; ἢ δι' ἱστορικὸν τινα τρελλὸν κατοικοῦντα εἰς τι τῶν πολλῶν σπηλαίων τοῦ Ὑμηττοῦ, ἀφοῦ μάλιστα ἐν τούτων ὠνομάζεται «ἡ σπηλιὰ τοῦ *τρελλοῦ*»;

Ἡ μήπως ἡ ἰδιότης τοῦ τρελλοῦ δὲν ἀνήκεν εἰς ὁρεῖνους, ἀλλ' εἰς ἀστούς; τὸ δὲ ὄνομα ἀπεδίδετο εἰς τὸ ὅρος ἐνεκα τῆς κοιλάδος; Ἐκλέξατε ὅ,τι θέλετε, ἡμεῖς οὐδὲν ἔχομεν νὰ προσθέσωμεν πλέον.

Λοιπὸν ὁ σεβασμιώτατος Ὑμηττός οὐδέποτε ἐτρελλάθη· ὅπως πάλαι οὕτω καὶ νῦν ὠνομάζεται Ὑμηττός· τὸ *Τρελλός* ἐλησμονήθη σχεδὸν πλέον· ἴσως διότι σήμερον οἱ τρελλοὶ δὲν παίρνουν τὰ βουνὰ, ἐνῶ τότε τὰ ἐπαίρναν καταφεύγοντες φαίνεται συνήθως εἰς τὸν Ὑμηττὸν—τὸ πλησιέστερον βουνόν, ὅπου καὶ ἐν ἀφθονίᾳ φύεται «τῆς ἀγάπης τὸ βοτάνι»—ἐκεῖ δὲ θεραπεύοντο ἀφιναν μετὰ τῆς τρέλλας τῶν καὶ τὸ ὄνομα τῶν.

Δ. Γρ. Κ.

ΤΟ ΘΗΡΙΟΝ

Χθὲς πρῶτ', πολὺ πρῶτ', καθ' ἣν ὥραν ὁ ὕπνος πρὶν μᾶς ἐγταταλείψῃ, μᾶς ἀποστέλλει τὰ γλυκύτερα ὄνειρα, καὶ ὁ δῶν ἥλιος τὰ λαμπρότερα χρώματα, ὁ οὐρανὸς τῆς Ἀττικῆς μετεβάλλετο εἰς θηρίον.

Εἰς μάτην ἡ ῥοδοπλασμένη αὐγοῦλα ἐπρόβαλεν ἀπὸ